

23 AUGUST SI PARTIDELE POLITICE

Actul istoric de la 23 August la care au participat partidele istorice, Armata Română și nuclee de notorietate socială, având o mare susținere populară, s-a derulat cu precădere în Capitală, în care erau concentrați factorii de decizie ai statului.

Conceptul de partide politice includea inițial PNT și PNL, ajungând ulterior, prin extensie, să denumească și alte partide.

Să reamintim care erau forțele politice care au avut un rol în evenimentul care a însemnat o schimbare fundamentală a Istoriei și destinului României.

Ianuarie-martie 1875 - s-au coagulat grupările liberale, punându-se temelie Partidului Liberal (ulterior Partidul Național Liberal) care în august 1944 era condus de Constantin (Dinu) I. C. Brătianu. Aprilie-mai 1881 - în conferința națională de la Sibiu a fost înființat Partidul Național Român (PNR). În decembrie 1918, la București, a fost creat Partidul Țărănesc (PȚ) condus de Ion Mihalache. În octombrie 1926 s-a constituit la București Partidul Național Țărănesc (PNT) prin fuziunea PȚ condus de Ion Mihalache cu PNR condus de Iuliu Maniu, partid condus în 1944 de același lider.

Mai 1921 - la Congresul Partidului Socialist din România, din București, s-a hotărât ca acesta să devină Partidul Comunist din România și să fie afiliat Internaționalei III Comuniste (Comintern). Scos în 1924 în afara legii, PCR avea o conducere colectivă, lider fiind Gheorghe Gheorghiu-Dej.

Mai 1927 - la Congresul General al Federației Partidelor Socialiste din România de la București s-a constituit prin unificare Partidul Social-Democrat din România (PSDR) condus de Constantin (Titel) Petrescu, același șef fiind și în august 1944.

Cauzele amplelor acțiuni de la 23 august 1944 își au sorgintea cu câțva timp în urmă. În urma ultimatumului sovietic din 26 iunie 1940, Armata Română și administrația română din Basarabia și Bucovina de Nord s-au retras până la 3 iulie. A fost smulsă prin rapt din trupul țării o suprafață de 50.500 km² pe care viețuiau 3.760.000 locuitori, care a intrat în componența Uniunii Sovietice.

Pentru eliberarea Basarabiei și nordului Bucovinei, șeful Statului, generalul Ion Antonescu (devenit mareșal în august 1941), se aliază cu Germania și intră în război împotriva URSS la 22 iunie 1941. Însă Armata Română nu s-a limitat să elibereze spațiul românesc, ci a intrat și în spațiul sovietic, conform înțelegerii cu aliații germani, fapt care a fost apreciat ca agresiune. Unii oameni politici au considerat trecerea Nistrului spre Răsărit și Nord o mare greșală. În iulie I. Maniu îi adresează o scrisoare lui I. Antonescu în care îl avertizează că URSS, aliat cu Marea Britanie, va câștiga războiul. Comunicatul militar din 25 iulie preciza: lupta pentru desrobirea brazdei românești de la răsărit s-a terminat. În august s-a instituit administrația românească în teritoriul străin: Transnistria (între Nistru și Bug), care s-a menținut până în ianuarie 1944. Guvernul american este înștiințat de restabilirea suveranității românești în teritoriile românești Basarabia și Bucovina de Nord.

Războiul dus pe pământuri străine nu a fost fast pentru Români. Luptele de la Cotul Donului (nov.

1942), Stepa Calmucă (nov. 1942), Stalingrad (ian. 1943) au dus la pierderea a 155.000 militari, 6 generali prizonieri sau dispăruți. În decembrie 1943 a avut loc primul contact român-sovietic la Stockholm. Rușii comunică ministrului României în Suedia că expresia capitulării necondiționate poate fi interpretată flexibil.

Anul 1944. Comandamentul german prevede defectiunea României și elaborează operațiunea Margarethe II de ocupare a țării noastre. La Cairo, în martie, debutează convorbirile dintre România (Barbu Știrbey, plecat cu aprobarea lui Ion Antonescu) și reprezentanții Marii Britanii, SUA și URSS cu subiectul - desprinderea României de Germania. La trecerea graniței româno-sovietice, fixată pe Prut după anexiunile sovietice din iunie 1940, la 2 aprilie 1944 guvernul sovietic declară că nu are scopul de a dobândi teritorii din România, nici de a schimba orânduirea socială. Asigurare ipocrită și nereală. Câteva zile mai târziu (12 aprilie), s-au reluat convorbirile româno-sovietice la Stockholm. Sovieticii declară condițiile de armistițiu: frontiera din 1940 (după ocuparea Basarabiei și Bucovinei de Nord), despăgubiri de război substanțiale, revenirea Transilvaniei la România, condiții transmise și la Cairo. În mai, guvernul român a respins condițiile de armistițiu.

Conferința de la Paris, 1946 - D. Dimăncescu, G. Gheorghiu-Dej, G. Tătărăscu, G. Maurer, G-ml D. Dămăceanu, L. Pătrășcanu, Șt. Voitec, R. Franassovici

INDEPENDENȚA
ROMÂNĂ
*Independența
prin Cultură*

La sfârșitul lui mai ministrul României în Suedia propune trei puncte în negocierile cu sovieticii: părăsirea țării de trupele germane în timp de 13 zile, zona neocupată de Aliați în care va fi reședința guvernului, moderație în aprecierea despăgubirilor. La începutul lui iunie, guvernul sovietic s-a declarat de acord, cu rezerva asupra zonei libere. La jumătatea lunii iunie, au început discuții secrete pentru înlăturarea regimului Antonescu, separarea României de Reich și încetarea războiului, la care au participat căpetenii ale armatei și reprezentanți ai Palatului. Pe de altă parte, Maniu a trimis la Cairo planul de înlocuire a lui Antonescu. Generalul Sănătescu (șeful casei militare regale) a relevat PCR acordul regelui pentru înlocuirea lui Antonescu prin forță. Regele nu putea rămâne inactiv la schimările majore prin care avea să treacă România.

În întâlnirile conspirative între împuterniciții Palatului, reprezentanții partidelor din BND, Armatei și PCR-ului au discutat situația după înlocuirea lui Antonescu, componența guvernului următor. Se miza pe iminenta ofensivă sovietică, fapt care ar fi facilitat acțiunea. S-a planificat evadarea din lagărul de la Târgu-Jiu a căpeteniilor comuniste și în special a lui Gheorghe Gheorghiu-Dej. În ședințele conspirative comuniste din 19-22 august, s-a hotărât ca insurecția să înceapă la 26 august 1944.

La 20 august, debutează operațiunea Iași-Chișinău prin declanșarea mării ofensive a fronturilor 2 și 3 ucrainene (frontul sovietic era echivalentul grupului de armate german). Antonescu a plecat imediat pe front pentru a analiza situația împreună cu comandantul german al Grupului de armate Ucraina de Sud, generalul Hans Friessner. Acesta îl prețuia pe Antonescu, considerându-l inteligent, cu mare cultură generală, deosebit talent militar, conștient de realitățile momentului. Generalul

german a evidențiat lipsa de combativitate a diviziilor române. Antonescu a replicat foarte politicos că Germania a făcut marea greșală de a răni Poporul Român în trup și suflet, smulgând din trupul țării Ardealul de Nord. A doua zi, pe 22 august, Antonescu s-a întâlnit iar cu Friessner, care a precizat că situația s-a înrăutățit și mai mult. În aceeași zi, la orele 1700, Antonescu s-a întors de pe front cu avionul. Seara, l-a primit la Președinția Consiliului de Miniștri pe Ion Mihalache, cu care a discutat în prezența lui Mihai Antonescu. Mihalache a insistat să se încheie armistițiul cu Aliații, iar Antonescu a cerut aprobarea scrisă a șefilor politici care reprezentau țara, ca să încheie armistițiul indiferent de părerea germanilor.

În dimineața lui 23 august, Antonescu a convocat la Snagov Consiliul de Miniștri în cadru restrâns și a hotărât retragerea Armatei pe linia fortificată Focșani-Nămoloasa-Galați și evacuarea guvernului în zona Hațegului. În același timp semnatarii BND, I. Maniu, C. I. C. Brătianu, Constantin-Titel Petrescu (Lucrețiu Pătrășcanu a lipsit, n-a fost găsit, era în ilegalitate), s-au întâlnit la locuința lui Brătianu. Gheorghe Brătianu (nepotul lui C. I. C. Brătianu) a fost însărcinat să meargă la mareșal să-l convingă să încheie armistițiul, fiindcă toți vor semna acordul, asentimentul scris al șefilor opoziției.

Gheorghe Brătianu s-a dus la Snagov și a discutat cu Ion Antonescu și cu Mihai Antonescu, cărora le-a confirmat intenția șefilor opoziției. La sugestia lui Gh. Brătianu, I. Antonescu cere audiența regelui să-l informeze că este dispus să semneze armistițiul dacă șefii partidelor își dau acordul în scris. Brătianu promite să aducă acordul scris înainte ca Antonescu să plece la Palat.

În audiența regală din ziua de miercuri, 23 august 1944, între orele 1600-1700 Ion Antonescu și Mihai Antonescu au fost arestați din înalt ordin regal de maiorul Anton Dumitrescu și trei subofițeri (Bălă, Cojocaru, Rusu). Sub pretextul convocării la Consiliul de Coroană, au fost chemați și arestați la Palat generalul Constantin Pantazi (ministrul de război), generalul Dumitru Popescu (ministrul de interne), generalul Constantin (Piky) Vasiliu (subsecretar de stat la Interne), colonelul Elefterescu (prefectul Poliției Capitalei).

Iuliu Maniu a refuzat să ia conducerea guvernului. Prin decret regal, generalul de corp de armată Constantin Sănătescu (șeful Casei Militare Regale) a fost numit președinte al Consiliului de Miniștri. În seara aceleiași zile, Sănătescu a numit prin decret membrii guvernului, între care miniștri secretari de stat erau I. Maniu, C. I. C. Brătianu, Constantin-Titel Petrescu, L. Pătrășcanu.

În vara lui 1944, se aflau pe teritoriul României 574.300 militari germani: 381.000 în zona frontului, 128.700 în zona intermediară și 64.600 în zona interioară. Numai în Valea Prahovei era 25.000 de soldați bine antrenați și echipați, care protejau principalul bazin petrolifer al țării, militari care trebuia blocați și împiedicați să vină în ajutorul trupelor germane din zona Capitalei.

În dimineața zilei de 24 august, trupele române au atacat obiectivele germane din București, operațiuni încheiate până în 26 august. Forțele germane din zona Băneasa-Otopeni au fost anihilate până la 28 august, când comandantul Marelui Stat Major afirma: Capitala este complet deblocată și viața normală restabilită. La 13 septembrie 1944, orele 500, mareșalul Uniunii Sovietice, Rodion Malinovski și patru delegați români (Lucrețiu Pătrășcanu, gen. Dumitru Dămăceanu, Barbu Știrbey, Ghiță Pop) au semnat Convenția de armistițiu, în care se afirmă că de la 24 august 1944, ora 4 a. m., România a încetat operațiunile militare împotriva URSS. România avea statutul de țară înfrântă în război; sunt confirmate anexiunile sovietice din 1940; despăgubiri de război de 300 milioane dolari plătibili în șase ani; arbitrajul de la Viena este nul, Transilvania revenind României; Armata Română participă cu 12 divizii la eliberarea Transilvaniei (tot cu 12 divizii începuse campania de eliberare a Basarabiei și Bucovinei de Nord în 22 iunie 1941).

Bilanț: - Războiul din Est - pierderi 625.000 militari; - Războiul din Vest - pierderi 540.000 militari; - Cheltuieli - peste un miliard de dolari (valoarea din 1938).

Astfel s-a consumat un eveniment de o excepțională gravitate, care avea să determine istoria României pe o perioadă de 45 de ani.

Istoriografia română a avansat ideea că evenimentul de la 23 august 1944 a scurtat durata războiului cu cca 200 de zile, sau 6 luni. Istoricii germani, și apoi cei ai Națiunilor Unite au întrebato oficialitățile române care a fost metoda de calcul. Nu li s-a oferit un răspuns coerent.

INDEPENDENȚA ROMÂNĂ

*Independența
prin Cultură*